

MAGYARSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
Helyben egy hónapra 1 kor.,
negyedévre 3, fél évre 6,
egész évre 12 kor.
Vidéken: egy hónapra 1 kor.,
20 fill., 1/2 évre 3 kor. 60 fill.,
1/2 évre 7 kor., 1 évre 14 kor.
Egyes szám ára 4 fillér (2 kr.).

Felelős szerkesztő:
BARTÓK LAJOS.
Kiadótulajdonos:
WERBŐCZY KÖNYVNYOMDA R.-TÁRSASÁG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: IV. ker., Vármegye-utca 11—13.
Apró hirdetések ára: egy szó 2 fill., vastagabb betűvel 4 fill.
Hirdetések petit számítással, díjszabás szerint.

Vörösmarty Mihály ünneplése.

(A Petőfi-Társaság ünnepélye.)

A Petőfi-Társaság kezdette meg mai fényes sikerű ünnepével Vörösmarty Mihály, a legnagyobb magyar epikai költő, a »Szózat« dalmokának emlékét dicsőítő ünnepélyek sorozatát.

Ezen ünneplés külső alkalma a százéves születési évforduló, de tulajdonképpen a kor azon szerencsés fordulatainak köszöni létrejöttét, hogy a lelkek kezdenek az ideálok után sóvárogni és az irodalom, a költészet, a szellemi munkálódás minden ágazatát kezdi áthatni az a tiszta nemzeti, ideális és fenkölt szellem, melyet Vörösmarty Mihály képvisel irodalmunk történetében.

Jól van az, hogy Vörösmarty alakját nemsokára ércben örökíti meg a hálás utókor, jól van, hogy a nagy költő által alkotott »ércnél maradandóbb« emlék mellett a költők és írók járulnak most a nagy emlékének dicsőítéséhez. Az ő díszes csoportjuk hódolt ma Vörösmarty szellemének, meghajtva nagysága előtt Petőfi épp ily nagy, épp ily halhatatlan nevével ékeskedő zászlaját.

Mert Vörösmarty Mihály ünneplésének az lesz maradandó eredménye, hogy eszméi, szelleme termékenyítőleg fognak hatni a költők és írók ihlettségére, a nemzet lelkületében pedig mind mélyebb és mélyebb gyökeret fog verni, mind szélesebb és szélesebb arányokban fog elterjedni Vörösmarty Mihály és a többi ideális lelkületű, nagy magyar költők szeretete és hódolata.

A Petőfi-Társaság Vörösmarty-ünnepének lefolyása impozáns volt. Több mint ezer főre tehető díszes, nagy közönség töltte meg az Akadémia dísztermét. Széll Kálmán miniszterelnök és neje, szül. Vörösmarty Ilona urhölgy, levélben üdvözölték az ünneplőket, így a családot a nagy költő fia, Vörösmarty Béla államtitkár

képviselte. Szerényen visszautasította az elnökség általa felajánlott díszhelyet, a pódium háttérében, atyja felkoszorúzott arcképe alatt foglalt helyet. Jelen voltak: a kormány részéről *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatási miniszter, gróf *Csáky* Albin főrendiházi elnök, az Akadémiát báró *Eötvös* Loránd elnök és *Szily* Kálmán főtitkár, a Kiszalud-Társaságot *Beöthy* Zsolt elnök, az »Otthon«-t *Rákosi* Jenő képviselte.

A gazdag műsort *Bartók* Lajos alelnök nyitotta meg Vörösmarty Mihály jelentőségének méltatásával. A lejjebb a maga egészében közölt megnyitónak mi csupán hatalmas külső hatását konstatálhatjuk. A lelkesült közönség perczekig tartó tapssal és éljenzéssel jutalmazta úgy a művet, mint hévteljes előadását; az elragadtatás kivált az előadás vége felé érte tetőpontját, a hol a költő a szobrokat szólaltatja meg. *Bartók* után gróf *Zichy* Jenő, mint a székesfejérvári »Vörösmarty-Kör« elnöke, nemes lelkesedéssel, lendületesen emlékezett meg meggyéje nagy szülöttéről, mely hatásuk voltak *Ábrányi* Emil és *Koroda* Pál alkalmi költeményei, *Somló* Sándor, a Nemzeti Színház kiváló tagjának hévteljes szavai (Vörösmarty »Vén cigány«) és a mi oly nagy dísz kölcsönzött és fényt árasztott az ünneplésre: *Jókai* Mór, a Petőfi-Társaság elnökének előadása »Vörösmarty apánk«-ról, a melyet lapunk más helyén egész terjedelmében közlünk. A felolvasás tele volt nagyérdékű emlékezetekkel, kedves humor és mély érzés váltakoztak benne. A költő-fejedelmek ily fejedelmi áldozattal járult a költő-fejedelmek emlékéhez.

A műsort *Bartók* Lajos alelnök záróbeszéde fejezte be, ki szíves köszönetet mondott megjelenéséért először is a magyar kormányzat képviselőjének, melyet *Wlassics* Gyula kultuszminiszter, mint a magyar művelődés óra, van legméltóbban

hivatva képviselni, továbbá a nemzet törvényhozása képviselőjének, az Akadémia és Kiszalud-Társulatnak, mint legrégebbi irodalmi egyesületeinknek, a melynek Vörösmarty volt egyik legelső és legfényesebb dísz, a vidéki irodalmi társulatok képviselőinek és végül a díszes nagy közönségnek, mely oly nemes lelkesedéssel vész részt Vörösmarty ünneplésében. De a valódi nagy ünneplés — végzi szavait a jelenlévők óriási lelkesedése közt — akkor megy végbe, a midőn Vörösmarty Mihály ércszobra előtt találkozunk. Az ünneplés lefolyásáról szóló részletes tudósításunk itt következik:

A már említettek kivül jelen voltak a d. e. 10 óraker kezdődő ünnepélyen közeletünk következő notabilitásai: *Zsilinszky* Mihály államtitkár, *Berzeviczy* Albert, *Tóth* Lőrincz, *Hegedüs* István, id. *Ábrányi* Kornél és neje, *Katona* Klementin, br. *Rudnyánszky* József és *Gaal* főrendiházi tagok, *Essterházy* Kálmán gr. A Petőfi-Társaság tagjai közül: *Endrődy* Sándor, *Erődy* Béla, *Várady* Antal, *Bodnár* Zsigmond, *Makai* Emil, a székesfehérvári Vörösmarty-Kör küldöttségileg gr. *Zichy* Jenő vezetése alatt, továbbá a *Szigligeti* és a *Csokonai*-Kör képviselői és még számosan.

Az ünneplés első pontja *Bartók* Lajos alelnök megnyitóbeszéde volt, mely egész terjedelmében így hangzott:

Bartók Lajos megnyitó beszéde.

A nemzet, mely nem feledkezett el önmagáról, megemlékezik nagyjairól. A nagy nemzet nagyjaiban ünnepli magát. Magyarország is szentelt ünnepet hősei emlékének, de Vörösmartyt most kezdő ünnepleni. Mert midőn ma a kegyelet oltárán föllobban az első láng: ez csak a kezdet, a kegyelet első örtüze, melyre egymásután gyulnak ki a haza legmagasabb ormain, a legnemesebb szivekben az áldozati máglyák, hogy fényök elűzze az éjt, hevők elűzze a telet, erejük éltesse a szellemeket s elhamvaszsa ellenségeinket. Legyen hajnal, legyen tavasz, viruljon ki a magyar dicsőség ezredéves fája! És Hunnia megtalálva multja babékoszoruját: nyujtsa vissza legalább egy levelét dicsősége költőjének, ő fűzte azt koronás homlokára!

Ünnepek egész sorát fogjuk szentelni neki, — oly hosszas feledés után. Mert érzi a magyar, hogy tar-

tozása igen nagyra nőtt. Talán szegény volt, de nem lehetett halátlan.

S most egyszerre siet megadni nemzeti istenének, a mi nemzete istenének.

Mert majdnem félszázadja gyászoltuk Vörösmarty halálát, egy ország könyeivel s aztán a drága örökség mellett elfeledve az örök-hagyót, csak most születésének százados napját üljük egy ország örömeivel. Mint a ki vészteljes korban kincset elás, és derült napokban megtalálja, már nem is tudva róla. Vagy mint ki ott felejtett mérhetlen tőkét fölvesz inséges időben.

Oh mert ne higgyük, hogy a ritka lángelméknek csupán alkotásaik képeznek közkinccet, mely mindnyájunkat gazdagít: *nevők* is az, *emlék*ekben is gondolat van; *megbecsülésük* is egy nagy és szent *eszmé*, mely új és új drága gyümölcsöt terem az élettelen hantokon. A költő ajka nem némult el, azért hogy meghalt: tovább zengi ő énekét az új korszakoknak is: csak menjetek ki sírjához, boruljatok reá imádkozva — és hallgassátok . . .

Árpád s honfoglaló daliái, Cserhalom bajnokai, Eger hősei nem szintén meghaltak-e, s nem új diadallal robognak-e elő az ő lantján? S e lant, mely örök életet osztott, maga lenne halandó? Nem hallgat el, mert hangja árai tovább terjednek a lég tengerében, a világ körül, s mindig erősödve, a mi a költő ajkán lágy dallam volt is, zúgó vihar-ként, mennydörgéssel tér vissza hona földére, népe szívébe. És ha ez orkán a késő kor fiának orosz-lantorokkal harsog bele lelkiismeretébe, az ifjút becsavagyó harcra riasztja álmából, a férit szenvedélyes tettvágyra ernyedtségéből és a hon leányainak gyöngéd lelkébe is hős erények lángját leheli: az mind a költő örök *Szózata* volt, e szózat: »Rendületlenül«.

Bennünk is visszhangzik ő, mert a magyar dicsőség költőjének gyújtjuk meg az emlékezet világát.

Egykor Vörösmarty volt irodalmunkban az első, ki Petőfinek segítő jobbát nyujtá; legyen szabad most Vörösmarty irodalmi ünnepeit a Petőfi-Társaságnak megnyitni, a buzgó hála jeléül.

S nem marad hátra egy irodalmi, egy művészi testület sem; de az országos ünnep díszes a székesfehérvári »Vörösmarty-Kör«, mely leg-hivatottabban, a szülőföld féltő kegyeletével ápolta mindig az Árpádok költőjének emlékét az Árpádok királyi városában, a kiknek nemes küldötteit, érdeműs elnökét közöttünk testvérileg üdvözölhetjük.

Üdv nektek, mindnyájatoknak, kik eljöttök az örök Szózatot hallgatni — nem a költő sírjához: halhatatlansága bölcsőjéhez!

Vörösmarty Mihály a nemzeti ujradszedés korának legnagyobb költője, kinél nincs magasabb, fonségesebb alakja a magyar Parnaszszuszának.

Ő a hajnal költője: — révedező lelke még visszaálmodja a csodás, gyönyörű, lihetetlen álmot, a tüneményes multat, melyben nemzeti létünk oly nagyszerű volt, minő csak álom lehet. S ez igézetes álomból ő nem tud s nem akar a sivár valóra ébredni, — nem! isteni lelke teremő erejével, mint az Ur a Chaosból, kiragadja a látományok fényes ködéből, kényszeríti valóvá, lenni az álmot, az óriás árnyakat a lég birodalmából életre hívja költészetében. Rettenő fegyverzetőkben zökkennek elénk, megdöbbenve a földet. Ezer évig a harcokban győztek, szereve s védve hazát, — egy új ezredév harcát a költészet és művészetben vivják meg. A nagy nemzeti művelődés támaszkodik rájuk, ez alkotja őket újra, mert a régi dicsőséget a magyar kultúra új dicsőségében kell másik ezredévre föltalálnunk!

„Zalán futása“, „Cserhalom“ és „Eger“, a nagyszerű epikai trilogia, a magyar dicsőség hármasköltője. A honfoglalók az ő első hősei; aztán az Árpád-házi királyok lovagi fénykorát zengi; de végre „Eger“ben a nemzetlétért való küzdelmet dicsőít meg: Mohács után Eger, — hírünk temetője után hírünk föltámadása.

Zuzmarával, köddel borította el a magyar haza egét a 18-ik évszázad végső, s a 19-ik első tizedében a Lajthántúli havasokról lezuduló politikai áramlat.

Kitartást s erélyt akartunk s kellett meritenünk egy bekövetkező új küzdelemre, — s ugyan hova fordulhattunk volna testvértelen nemzet? Hova, kihez máshoz, mint a multak nagy alakjaihoz és dicső tetteihez. Izgatottak voltak a kedélyek. Valami nagyot, rendkívülit vártak, kívántak a sok közepes után. Nagyot vártunk, melyből bátorságunkhoz kedvet merítve, meggyőződhattunk: mire vagyunk képesek, a mi erőnk fokmértéke gyanánt szolgáljon? Dicsőt, a mi visszaidézze emlékezetünkbe fajunk hőseit és vértanúit. Rendkívülit, mely a fenyegető vesztéglés-

Egy öreg asszony.

(Francziából.)

Reszkető kezeivel összegyűjti a lábai alatt elszórtan heverő galyakat. A tuskés sövényben itt-ott fennakad, de azért ingadozó léptekkel, meghajolva, óvatosan halad előre, balkezének hóna alatt göresösen szoritva a faköteget. A téli hideg daczára nagy szalmakalap van kendőbe burkolt fején. Menés közben halk hangon érthetetlenül mormol valamit; a szél elkapja ez érthetetlen hangokat és szerteszórja a pusztára sikon. Ismételve, csaknem gépiesen végigsimogatja posztókeztübe bújtatott kezével megdermedt orozáit, a hideg könyveket facsar ki szeméből, a melyek megnedvesítik kékes, bágyadt, kifejezéstelen szemgolyóit.

Éz elaggott, beteges testben csak egyetlen egy erő maradt meg ép-ségben, egy erőszakos, zsarnokoskodó erő, az élet ösztöne, a melynek szolgamódra engedelmessékedik. A tüzhely, melyre az összegyűjtött hasábkot lerakja, hideg.

Teljes erejéből elfújja a hamut, hogy megőzze, vajjon nem maradt-e

ből egy lüktetéssel a tettek mezejére szólítsa az egész nemzetet. Mi jól esett volna, mennyiért nem adjuk vala, ha mind e gyülemelő vágyak, forrongó érzések kifejezését a mi édes magyar nyelvünkön olvashatnók! Ha volna a koszorútlan, tehetetlen korban, „a ki merész ajakát hadi dalnak eresztvén, a riadó vak mélységet fölverje szavával!“ . . .

S a mit csak félve reméltünk, utána mint elérhetlen után sóhajtoztunk: egyszerre mind elénk tárta nemzetünk egy megistenült profétája, ki mint lángoszlop tünt föl a jelen sivatagán, s a multak vérzettata mesgyéin vezetett a nagy jövőbe. Kinek minden szava, minden sora mennyei manna volt hazája boldogulását, nagyságát táplálni. Közkatoná volt ő, mint magát nevezi, de ki előtt a vezérek is kalaplevéve állottak, mert kezében tartotta a fergeteget, mennydörgést és villámot: a költészetet.

Ha csüggedtünk: lelkesített, ha vértettünk: balzsamot öntött sebinkre, s ha diadalmasan haladtunk előre: ő szerényen háttérbe vonulva éneklé meg tetteinket. Bűvös vesszejével, miként Mózes, egy csapással, egy serral fakasztott forrást a sziklából, minden szív megittasulva merített belőle, s ujongva hangoztatta e sort, egy nemzet jelszavát, hőskölteményét: „Régi dicsőségünk, hol késsel az éji homályban!“

A nagy nemzeti reformkorszak Vörösmarty e sorával nyílt meg. Nem bírtunk többé pihenni tőle. Tüzet hozott le az égből az embe- rekbe. A forrongó lázas tetterő egy fegyvergyárrá tette az országot: a nemzetiesség páncélját, a jogok pallosát, a kulturális haladás nyilait kovácsolták benne, s a költészet villámaival.

A politikus nemzet megértette, hogy jogai nem csupán törvénykönyvébe vannak letéve. A költők remekeibe van bezikkelyezve létjoga: mert csak ha a nép nagyságot tanusított életében: akkor lehet nagy költészetében.

Arany, Petőfi, Vörösmarty: könyveik a magyar nemzeti élet Tripartituma. Aes triplex, a hármas vértet a magyar keblen . . . Szükségünk volt háromra — nekünk.

egy kis parázs a hosszú téli éjszakán. De minden kihalt és a hideg téli szél befúyul a kéményen és a papírral beragasztott ablakokon. Azután rálehel megdermedt ujjaira, göresösen egymáshoz dörzsöli őket, míg a hideg megremegteti vértelen ajkait. Azután újra előveszi sarokba állított botját és kimegy a metsző, hideg télbe.

Nagy faczipóinek zaja mindinkább távolodik és nemsokára elvész a tél nagy esőndőjében, minél inkább közeledik a füstfellebbe burkolt város felé. Végigmegy a görbe utcákon; a házak lakói fülig kendőbe burkolva kifutnak, hogy megbámulják a szegény parasztasszonyt, a ki a szibériai hideg daczára lenge szalmakalapot tett fejére. A réműlet és szánakozás hangján suttogják az emberek: „Szegény asszony!“ De ő nem hallja, vagy nem akarja hallani a szájalom suttogását. Oly öreg, hogy már meg sem érti a dolgokat; végigosan a kövezeten, érthetetlen mondókáját mormolva.

Végre kiér a népes városrészből és egy fényes és gazdag utcán halad végig, hol különös ruházata élénk ellentétet képez a gazdag palotákkal. Megáll egy nagy ház előtt,

Vörösmarty Homér volt, Petőfi Tyrtaeus, Arany Osszián.

Minden többi epikai mű: „csak morzsa a nagy Homér dús asztaláról“, — mint Aiszkhilosz mondja magáról.

Vörösmarty hófehér táltosra vetette zabláját, ez száguldott vele Alpár mezejéről a Hadak utjáiig. Más Pegazus, mint elődei: klasszikus és magyar. Berzsenyi még római poéta: a mi fonséges Horáciusunk, csakhogy nem Augustus udvaroncza; Kölcsey a magyar Plátó, Sokrates tanítványa. De Vörösmartynak már époszai, drámái, balladái egész lyrája magyar. A vi-selet még klasszikai, de a lényeg, az öntudat magyar, s a plasztikus forma rá illik a magyar délcezeségre. Fajának, a magyar fajnak dicsőségét áttörhetlennek festi. Férfiasság jellemzi, magyar komolyság. Árpádba lehelte ő lelket; ma is festik honszerző Árpádot, a legművészebb ecsettel — de már el se képzelhetjük a keleti hódító fejedelmi alakját. . . És „Zalán futását“ huszonhárom évvel írta meg. Nyelvének zengzeties bája utánozhatatlan. Erő még soha se volt szebb. Barbár soha klasszikusabb. Érzelmi s gondolatvilága nyugaté, mély és határtalan, mint a tenger, s fölötte keleti képzelme szívarványként tündökölt.

Népek jósai voltak e kor költői és államférfiai. Proféták, kik által szólt hajdan a néphez az Is ten. Szenvedve a töprengésben, idézték meg a haza majdani sorsát. „Romlásnak indult!“ — korholta népét Berzsenyi. „Megbűnhődte már e nép!“ — esengett Kölcsey. „Nem volt, de lesz!“ — reménykedék Széchenyi. „De volt!“ kiáltá Vörösmarty, s ujjá teremtvé a mi volt, Magyarország lett is.

De sötéten fátyolozva, mint a tragédiában, közelgett a fátum. Oh, képzelhetjük-e, mi volt Vörösmarty tragikumuma? A látnoké, miként Cas-sandráé, — mert ő tudta, előre megjósolta „a nagyszerű halált“ . . .

E szörnyű tudat mondhatlan kínokkal égette lelkét, mint Nessus inge Herkules testét, míg a szív és elme és minden erő izról-izre elhamvadva, emelkedhetik a kiszenvedés árán a felistenek közé. . .

Vörösmarty tragikumuma a legnagyobb, nagyobb, mint Petőfié: a

daczos, rettenthetlen lélek együtt veszett el hona szabadságával, nem tudva róla, nem esve kétségbe; de Vörösmarty látta nemzeté halálát, látta Petőfiét. A sírok éjszakája borult a nagy temetőre, — abban élt a nemzeti ébredés, a virradat lantosa. Ő, kinek költészetét a nemzeti dicsőség képezte, ebben élt, lelke ebben fürdött, mint a sas az égben, mint a czedrus a verőfényben: egyszerre bukni látta nemzetét. A kétségbeesés megrepeszté a legforróbb honfiszivet, kioltá a legfényesebb lángelmét. . . Ki egykor hőserővel dörögte oda: „Rendületlenül!“ — most utolszor így szólt, hogy elbirhatlan keservét tompaságba fojtsa: „Rendüljön meg a velő agyadban! . . .“ De a szív még egyet dobban, s a láng még egyet lobban: „Lesz még egyszer ünnep a világon!“

Lesz! . . .

. . . Az utolsó hónap első éjfelén a hőszemfedő-takart város fölött megszólalnak azok a némán örködő nagyok, a kik magasabbak a tetők és tornyoknál s érez-szemmel néznek el a multon és jövőn.

— Hol van Vörösmarty, a bátrak hazájának költője? — mond *Eötvös*. Hiszen ma születésnapja van, századik, s nincs köztünk!

— Hol van Vörösmarty? — mond *Széchenyi*. Nekem uttörőtársam volt s nincs köztünk!

— Hol van Vörösmarty? — szól *Deák*. Nekem barátom volt s nincs köztünk!

— Hol van Vörösmarty? — szól *Arany*. Nekem atyamesterem volt s nincs köztünk.

— Hol van Vörösmarty? — szól *Petőfi*. Nekem atyám volt s nincs köztünk! Lesz-e ünnepe neki, nélküle? . . .

Igy szólnak ők, de a város alszik nyugodtan. És az óriások kara ércztorokkal rival föl megdöbben-tőleg:

— Szólj, város, miként vagy te az ország szíve, ha szivedben nincs Vörösmarty, kinek szívében volt az ország? . . .

Oda e szív; de a hazáért elégett szív, a mi por és hamu, visszatér a sírból mint bronz és márvány. Hiába gátolja a sirra települt mulandóság, mely ellensége a nagyságnak.

Zugva, mennydörögve, a felhők-ből lerobog ez óriás érczalak, le-

ment oda, hol örökre megpihenhet. De még legrosszabb napjaikban sem jutott volna egyiküknek is eszébe a papiroshoz nyulni, mely óriási értéket, — száz frankot képviselt. A gyermekek szerencsége maradt e papirdarab, valami értékes emlék, a melyhez évente csak egyszer nyultak, hogy levégiák róla a három franknyi esedékes szelvényt. Valahányszor az öreg asszony megkapta az évi kamatot, az örökös bizalom mosolyával mondogatá:

— Nem lett a sorsjegy száma még kihuzva?

— Még nem, nem!

Azután a csalódás keservével szívében eltávozott, míg a lejárat napjának közeledése új reménnyel töltött eel szívet.

A terem lassankint kiürült. Már régóta vár a szegény öreg, a rácsot előtt már alig állanak. Végre feláll, durva, kérges kezeivel szét-hajtja a papirdarabot. Nehéz dolog ez, a türelmetlen hivatalnok kikapja kezéből a szelvényt és leszámolja neki a három frankot, melyeknek mindegyike fényesen cseng a márványasztalon. Mikor az öreg asszony

melynek fényes homlokzatára aranyos befűkkel van írva: „Nemzeti bank.“ Faczipőről lerázza a havat, széles kalapját megigazgatja s félénken belép a hosszú, csendes folyosóra. A rácsot előtt, melynél dolga van, tolong a népség. Leül a fal hosszában elnyuló padra, boldogan, hogy végre felmelegedhetik. Gyönyörködik a hullámzó tömegben, de még jobban az aranypénz csendésében. A bank e termében, az elfoglalt tömeg között, fölelevenedik előtte ifjusága, melynek emlékét már-már kitörülték hosszú, fárasztó életének egyhangu eseményei. Csak emlékezete ismeri föl az alakokat, szíve már rég elfeledte őket. Zsebéből egy megsárgult, gyűrődött papirdarabot vesz elő, melyet göresösen szorit jobb kezébe. Menyaszonnyi ajándéka ez, melyet férje e e szavakkal nyújtott át neki: „E papiros lesz gyermekeink szerencsége. Ne nyulj hozzá soha.“

A papirt gondosan elrejtette. Az évek elmúltak, gyermeke nem született. A papir megsárgult rejtekében. Napról-napra gyöngébbek lettek mindketten; elszegényedtek, megöregedtek az egymás oldalán, míg végre egy szép napon férje el-

csattan a földre, mert élni akar, itt köztünk, örökre, szemébe nézni a régi diésőség új napjának. Halandók, ha élni akartok, helyet köztetek a halhatatlannak!

Legyen ünnepe!...

Vörösmarty „legelső magyar embere“, a nemzet királya akarja, hogy legyen szobra a költők királyának!

Lesz!

A lendületes beszéd szenvedélyes hangjai magukkal ragadták a közönséget. A riadó, lelkes taps csak akkor csillapult le, mikor gróf Zichy Jenő alakja tűnt fel a szószéken. A népszerű főúr érczes hangon mondotta el beszédét.

Gróf Zichy Jenő beszéde.

„Tisztelt Elnök ur! Tisztelt ünneplő közönség! Örömmel fogadta a Fehérmegyei és Székesfehérvár városi Vörösmarty-Kör a Petőfi-Társaság meghívását a mai ünnepre, melyre küldöttségileg jelentünk meg, köszönetünk és hálaunk igaz jeléül. Ugy tekintjük mi e mai ünnepet, mint egy égő fátylát, mely előre veti világító sugarait! Bizony mentől több helyről és mentől gyakrabban ünneplik Vörösmarty Mihály koszorús költőnk emlékét, annál mélyebb gyökeret verend azon hazafias érzelem, melyet nemzete lelkébe igekezett oltani! Petőfi és Vörösmarty követői határozottan a legnemzetesebb költőink. E két nagy név elválaszthatatlan, mert e két nagy alak egymást egészíti ki! Egy új korszak alkotásánál ők voltak, kik egyseült erővel e nemzetet ébredésre serkentették! Vörösmartyt együtt kell ünnepelni az egész hazának, a királyi palotától az utolsó kunyhóig! Mert az ő magasztos öserejű költészete és egész élete, jelmeze, a magyar király és a nemzet közti kapcsolat örök bensőségét — győzhetlen hatalmát fejezte ki! Az ő kettős nagy kijelentése a legszebb jelszavául irandó fel a király koronájának és a nemzet czimerének:

„Hazádnak rendületlenül
Légy hive, oh magyar!“

és

„A legelső magyar ember a király!
Érte minden honfi karja készen áll!“

Az első, a „Szózat“, azon ima volt, mely a nemzet beborult egén

fényes csillagként fölragyogott! Fohásza, könyve, zenéje, mindene volt ez a nemzetnek! És a kiengesztelődés, kibékülés és egyetértés ez új korszakában, Vörösmarty e második szép versében tündököl legszebb erényében nemzetünk: mert királyához való törhetlen hű ragaszkodásában él e nemzet — és remél!

Adja a magyarok nagy Istene, hogy királya és hazája szeretetében e nemzet örökké haladhasson előre egy szebb és állandó jövő felé, a mely Vörösmarty legnagyobb dicsősége lesz!“

*

Zichy Jenő grófot lelkesen megtapsolták.

Rokonszenvesen fogadták az „Egyetemi Kör“ elnökének, ifj. Mihályi Péternek szépen előadott, lelkes beszédét is, melyben Vörösmartyt, mint az ifjuság költőjét dicsőítette. Végül azt a fogadást tette az ifjuság nevében, hogy az ifjuság is mindenkor leteszi majd a szobor lábához kegyeleto koszoruját.

Nagy hatást keltett Ábrányi Emil. „Hazádnak rendületlenül“ című lendületes költeménye, melyet maga a költő szavalt el. A gyönyörű vers utolsó strófája így hangzik:

„Még bennünk szív lesz, hogy szeretni
[tudjunk,
Mig érezzük, mi a valódi szép,
Mig büszkeségét gyáván eldobálva
Meg nem tagadja önmagát a nép...
Mig nem leszünk olyanná, mint a holt
[viz;

Mely északon örök fagypontra hül:
Nagy, szent hűséget esküszünk lobogva
Neked s hazádnak, rendületlenül!“

A költőnek többször kellett a pódiumon megjelenni a közönség szívélyes ovációinak megköszönése végett.

Ezután Somló Sándor, a Nemzeti Színház művésze szavalt a Vörösmarty „A vén cigány“ című költeményét, ennek hatása is rendkívül nagy volt. A közönség zajos tapsal köszöntö meg a szép előadást.

Most a nap eseménye következett.

Jókai Mór lépett az emelvényre. A karzatokról és mindenünnen elemi erővel zugott fel a taps, mikor az ősz író-király alakja feltűnt a felolvasóasztalnál. Sokáig tartott, míg Jókai szóhoz juthatott. Ekkor az ő sajtásá-

gos, szívhez szóló, mély hangján megkezdte felolvasását, a melyet egész terjedelmében itt adunk:

Vörösmarty apánk.

Irta és felolvasta: Jókai Mór.

Egy nagyon régi kronikában, ckes fametszetekkel megvilágítva, találtam magyar ősapáinkról följegyezve egy adomát. A hagyományok szerint az ősmagyarok nap- és holdimádók voltak. Két táltos vitakozott a fölött, hogy ki az imádásra méltóbb istenség: a nap-e, vagy a hold?

A hold táltosa lett győztes, érvényre juttatva azon állítását, hogy a hold a jótékonyabbik csillaga az égnek, mert az éjszaka világít, a mikor sötét van; míg a nap csak nappal ragyog, a mikor ugy is világos van.

Vörösmarty százéves születési évfordulóján jutott ez eszembe; minek beszéljek én a költészet égének napjáról, Vörösmartyról, a költőről? Hisz azt mindenki ismeri. Sugáraitban élünk, hajnalpirjában remélünk, szívárványában ábrándozunk. Mit keressem én a kritika sötét szemüvegén keresztül a napkorongban a foltokat és napfátylát? En csak a melegét ismerem annak, mely annyiszor meggyógyított.

Hanem azt a másik bolygót, a holdat, a szelid álomképmását a napnak, azt jól ismerem, most is magam előtt látom: Vörösmarty Mihályt, a magyar költészet és művészet édes apját. Ó róla fogok megemlékezni.

Az én gyermekkoromban még keveset beszéltek Vörösmartyról. Apám könyvtárában csak két kötet munkája volt, azok közül az egyik Csongor és Tünde. Majdan Pozsonyba kerültem német szóra. Ott ugyan nem praelegált a professzorom magyar poétákról. Ott az volt a megtanulandó penzum, hogy a dropax, a trax, climax, miért hosszú mind a két lábára.

De bizony Vörösmartytól is tanított be a magyar nyelv tanára egy verset: azt, hogy „Atok read magyarok hazája! Atok read te pártos, büszke népi!“ Micsoda kedvteléssel deklamálták ezt azok a német és tót diszzipulusok, a kikből később hirhedett agitátorok váltak!

Ennyit tudtam én is Vörösmarty-

ból, mikor visszakérültem az apai házhoz. Károly bátyám, mint fiatal ügyvéd, akkor jött meg Pestről, kitűnően cenzurálva. Ennek az öröme az én édes szüleim összehitták vacsorára a rokonokat, ismerősöket a kik előtt vacsora végével az én bátyám (deli szöke legény) elszavalt szép zengő szóval Vörösmarty legújabb költeményét, a „Szózatot“, Hazádnak rendületlenül légy hive oh magyar!

Mint a pünkösdnapi égből szálló tüzes nyelvek lángja, ugy hatott az én lelkemre a költők apjának minden versszaka. Hasztalan igekezett a hatást gyöngíteni az én keresztapám, öreg Varju János, azzal a gunyos kérdésével: „ugyan édes öcsém, mutass nekem egy embert, a kinek a keble keserűségében megszakadt a honért.“ Nekem e naptól kezdve ez lett az evangelium s később Vörösmarty művei az egész szellemvilágom.

A mi legelső varázsa Vörösmarty költészetének, az a honszeretet mágneseje s Vörösmarty hőskölteményei azok a magyar költővilágban, a mik Dávid király zoltárai a bibliában: — élő hangja a nemzet büszkeségének eget ostromló fájdalomának, határozott Istenmagasztalásának. Hitvallás van azokban. A reménytelenség legsötétebb korszakában is erőt, bizalmat tudunk azokból újra ébreszteni.

Vörösmarty költészetéből ismerjük a magyar nyelv őseredetét hangzatoságát, melynek oly nagy a változata, iskolája, szinpompája kifejezve hőskölteményei pátozásában, balladáit melódias rithmusában, néprönczai tréfás hangulatában. Ezeket szavalták minden ünnepeken nagyok és kicsinyek, művészek és diákok. Még most is könny nélkül tudom őket, miket diákoromban tanultam s Vörösmarty Főti dalának mind a két pályadíjas dallamát megtartottam az emlékezetemben s tengeridő múltán megörökítettem a hangszó-gépben.

Egyszer a külföld egyik nagy metropolisában és nagy társaság közepett voltam, mely csupa írókból, művészekből, műértőkből alakult. Arról támadt élénk vita, hogy melyik a világnak legszebben hangzó nyelve? Művészi verseny volt hexameterekkel. Első volt a latin idioma Vergiliusból: „Infandum renovare

jól elrejtette őket, félénken bedugja fejét a rácsozaton, halvány szemével megnézi a hivatalnokot, azután elpirulva, alázattal kérdezi:

— Uram, kijött-e már a szám?

A hivatalnok ez előrelátott kérdésen mosolyog, elfordítja fejét; a nélkül, hogy felelne, a szegény aszszony pedig rögtön eltávozik, hisz e megszokott kérdésre már nem remél kedvező választ. Alsó ruhájának zsebébe csusztatja a papirozt és ez óriási épület pazar fénye elfeledteti vele otthonának nagy nyomorát. Midőn az ajtót ki akarja nyitni, egy hang üti meg füleit:

— Hé! Öreg, álljon csak meg!

Megfordult, hogy honnan jó e hang, a mely csak neki szólhat. Reszketve, nyugtalanul indul befelé.

— Engem hív, uram?

— Igen; várjon egy pillanatig. Mutassa csak papirosát!

Kihuzza az ívet és félénken, bizalmatlanul nyújtja át. Hátha elveszik tőle? Hátha nem is az övé? Hisz már több pénzt kapott érte, mint a mennyibe került. Félelme gyarapszik, ujjával idegesen rángatja a korlát fáját, végre megszólítja a hivatalnokot.

— Jó uram... bocsnat...

talán nincs rendben a papir... Talán hiányzik belőle valami?

A hivatalnok kezével csendet int és ő reszketve, inogva áll ottan. Végre vége van a nagy keresésnek, a hivatalnok fölemeli fejét, ránéz... Ez már nem a megszokott tekintet. Azt hinné az ember, hogy most először látja maga előtt e sajtászerű falusi alakot, hogy negyven esztendei részvétlenség után most támad benne először a száanalom érzete e szerencsétlen teremtés iránt. Negyven esztendőn át fizette neki a három frankot, a nélkül, hogy figyelmét csak egyszer is magára vonta volna. És most egyszerre a száanalom és az elégtétel tekintetével néz reá.

Az öreg türelmetlenkedik:

— Jó uram, a szám... a papir?!...

Feléje hajlik, finom, gondozott kezeivel megrázza a kérges tenyeret.

— A szám kijött... Ezer frank. Aranyban, vagy papirban kívánja-e? Elcinte meg nem érti és csak lassan ismétli a hallott szavakat. Egy ötszázfrankos papirjegy hull az asztalra, azután a márványlapon cseng az érc. Husz, harmincz, negyven... Egész ezerig. Látja az arany csillogását és lassankint meg-

érti, hogy hosszú, hosszú reménye megvalósult. Azután mosolyog és a pénzt összesöpri zsebkendőjébe, melyre nagy csomót köt. Végre megjött hát a gyermekek szerencséje. Szíve teli van és szinte elviselhetetlen és hogy magán könnyítsen, titokzatosan, mosolyogva mondja:

— Ime, végre eljött a gyermekek szerencséje.

De a hivatalnok a szegény aszszony történetét nem ismeri, nem felel és az öreg távozik, az értékes csomagot két kezével mellére szolitva, nagy botját balkezének hóna aratt tartva. Végre elér az ajtóhoz, itt megfordul, visszamegy a rácsozathoz, hol félénken kérdezi:

— Jó uram, hát papiromat nem kapom vissza?

Soká tart, míg megmagyarázzák neki, hogy a csodás papir nem az övé már, hogy elvesztette értékét és már nem ér semmit. Annyi esztendő régi barátja, annyi nyomorúság hűségese társa, annyi remény megtestesítése már nem az övé többé; elmegy, a nélkül, hogy értené a dolgot, jobban magához szoritva nagy kincsét.

Delet harangoznak és a szegény városrész néptelen utcái lecsöndesednek. Az öreg észrevétlenül halad végig az utcán, nagy szalmakalapját meg nem bámulja senki. Hazatérve, az asztalra teszi drága csomagját, fölszítja a tüzet; leül a lobogó láng mellé, térdeit dörzsölve. Valami különösét érez magában. Az öröm érzetében valami fájdalom vegyül, mely szívét, mint a törzsúrás, hasogatja. A nagy, hirtelen öröm, melyet oly soká hiába várt, távoli, régen elhalt visszhangot támaszt kebelében, mint a végtelen pusztában vándorlónál az oázis emléke. Nehéz, nagyon nehéz e nagy örömet egyedül elviselni. Az öregség vigasztalan érzetében belevegyül szobája füstöt falainak látása; a halál érzete vesz rajta erőt ez elhagyott, csöndes magányban. Melegíti holt férjének szegre akasztott ruháit, szeméből forró köny hull kérges tenyerébe. Szempillái idegesen mozognak és azután homályos emlékezetében összezavarva azt, a mi volt, azzal, a mi lehetett volna, fölsóhaj:

— Ha legalább a gyermekek itt volnának...

jubes regina dolorem.“ Az előadó tapsokat kapott. Következett a görög Homér Iliaszának kezdő strófája: „Ménin aeide Thea Peliadéó Achilleosz Ulomenén.“ Nagy siker volt annak is; azután az olasz és spanyol küzdött a pálmáért. Végül jött a német egy díszitichonnai, de az is elég volt: „Feige, schwächliche nur und aberwitzige Leute, schreien von den Dächern ihr Weh, Mitleid erbettelnd vom Volk.“ A hatás nagyszerű volt! És az általános hangulat közepett kellett nekem utolsóképpen a magyar verselet hangoztatnom: a mi Homérunk hőskölteményének bevezetését:

„Régi dicsőségünk, hol késele az éji homályban?“

Az egész fényes társaság elismerte, hogy a magyar nyelv a leghangzatosabb valamennyi között.

Vörösmarty nyelve volt az. Az ő költeményeiben melódiája van a magyar nyelvnek és ez a dallamoság annyiféle változatot ver föl, a mennyi a költemények alapeszméje, iránya, vezérgondolatja; — harsog, döng, csattog a hőskölteményekben, édeleg, enyeleg, hízog, sir a balladákban, pattog, kaczag, csapong a tréfás dalokban, ünnepélyesen, orákulumszerűen zeng a drámákban. — A magyar szavalóművészet Vörösmarty dalain fejlődött oly tökélyre, mely fölülmulta az idegent. Szini előadások, hangversenyek, országos ünnepélyek fénypontjai voltak Vörösmarty költeményeinek művészi szavallatai, mik magukkal ragadták a közönség lelkét. — De szerte a hazában, minden tanintézetben szavalltak mindannyian Vörösmarty hazafias regényes, tréfás verseit. Különös kedvence volt a fiatalságnak a Csongor és Tünde bukott királyának bucsuja a világtól: „Ész még s nem ész el nap, mely verve látsz?“ Én Csongor és Tündét tartom a nagy költő legbámulatraméltóbb remek-művének, mely még fiatal fantáziájának izzó tűzében fogamzott s melyben a költészeti formák egész zodiákusa egyesül.

És aztán, a mi Vörösmarty költészetének aureoláját képezi, az a mély, komoly, igaz hazafiai érzet, mely nemesítőleg hatott s foghatni ezennel is egész nemzedékekre. Szobrot fog emelni a nemzet a nagy költőnek, de azt a dicsfényt a homloka körül, mit szobrász nem adhat meg műremekének, a nemzet szeméinek kell ott derengve látni mindenha. Most visszatérek Vörösmartyhoz, a költők apjához.

Még én akkor jogtanuló diák voltam, mikor Vörösmarty drámái, a Várnász, Marót bán, Bujdosók, a drámaírás Icarus-röptére csábítottak. Verses szomorujátékot irtam: ez volt az első munkám. Beküldtem az akadémiai pályázatra. És az történt vele, hogy a két akadémiai bíráló: Vörösmarty és Bajza, az én drámámat ítélte az akadémiai jutalomra méltónak. Ez volt rám nézve a végzet.

Vörösmarty már akkor a magyar költők atyja volt. Ő ismerte fel Petőfi benn a lángeszű költőt. Elolvasta költeményeinek első kötetét s az ő buzdító ajánlatára vállalkozott azoknak kinyomtatására és tiszteldíjazására a Pesti Kör. És Petőfi azontul is minden újabb versfüzetét, a kiadás előtt, Vörösmartynak mutatta be, ki azokat beható figyelemmel olvasta át s észrevételeivel ellátta.

Atyai gondoskodása kiterjedt az egész fiatal írói és színművészi társaságra. Esténként összegyűltek a Csigában (az egy kurta vendéglő volt a Rózsaterén). Ott az idej kar-

zos mellett oktata Vörösmarty az írójoneczokat, a színészet pályatörőit a versírás, a szavalás mesterségében; meg is vendégelte őket saját maga készítette pezsgővel, a melynek az a jó tulajdonsága volt, (a hogy ő maga mondaná) hogy mentől többet ivott belőle valaki, annál józanabb lett tőle.

Mikor a juratériára felkerültem Budapestre, Vörösmarty odahivatott magához. Gyerek voltam még, egy névtelen semmi. Ő pedig már akkor a Tudományos Akadémia rendes tagja, hírneves költő, egyike a drámai bírálóknak, a kik élet és halál fölött, sőt örök élet és örök halál fölött ítélkeztek.

És ez a nagy elme, ez az országvezető lángész, nem sajnálta tőlem, az észrevétlen paránytól, a maga atyai tanácsadását. Előhozatta az Akadémia irattárából a kitüntetett drámámat, fölfedezte előttem annak a hibáit, hiányosságait, megtévedéseit és aztán összeült velem a saját uri-utczai lakásán és segített az egész drámai költeményemet hosszú esteken át, újból átdolgozni.

Ugyan mondjátok meg mai korbeli pályatársaim, melyikünk tenné meg manapság, hogy egy pályázó munka fiatal írójával, a kiből némi tehetséget talál, asztalhoz üljön, s egész estéket eltöltson vele tüzetes munkában, hibákat orvosolni, mesét újraalkotni, tehetséget köszörülni? Dehogyan teszszük! Egyszerűen agyoncsapjuk a fickót, ha még nem nőtt be a feje lágya: belefojtjuk a vízbe, ha még nem tud veszni.

Ezt az egész állapotot pedig — rajtam kívül alig-alig érti meg valaki. A mostani írói nemzedék (helyes észjárással) azt kérdezheti tőlem, hogy ugyan mi szükség légyen egy ilyen „költők apjára“, a milyen Vörösmarty volt? Kell-e az igaz tehetségnek gondviselő pártfogó? Hiszen itt van egész dandára a hirlapoknak, a mik kapvakapnak a tollfogható emberen, sőt egymás kezéről elárverezik őket, a kiadók cserkésznek a vadtalentumokra és itt van a nagyközönség, a mely az ablakon át szorja be az aranyesőt a maga kedvenc írójának a Vanuluséba, — a ki, ha felgerjed, elcsap magától minden kiadót, lapszerkesztőt, s maga alapít új lapot, pompásabbat, érdekesebbet az eddig virágzóknál; ha pedig kritikára van szüksége, no abban meg éppen csavargóssal hajóházhat. És ha semmi sem hiányzik többé a dicsőséghez, mint egy fényes titulus a neve után, találhat illusztris társaságokat, melyek az ilyennek osztásában elismerők, sőt még érdemrendet is kaphat a mellére, mint legmagasabbról jövő kitüntetését.

Hát az igaz, hogy az „most“ így van, de nem így volt ám félszázad előtt.

Az író, a költő ismeretlen, vagy éppen kigunyolt alakja volt a társaságnak; rokonsága szánta, elvesztett embernek tartotta. A muzsájának oltára volt, de tüzhelye nem volt. A tudományos társaságokba nehezebb volt bejutni fiatal költőnek, mint Tibet fővárosába egy utazónak. Kiadó kevés volt s az nem számíthatott a közönségre, a mit kinyomtatott, a raktárán veszett; új lap kiadására a kormányhatalom nem adott engedélyt, a kritika nem a gyógyítás, hanem legtöbbször a méregkeverés mestersége volt; a czimeken, pályadíjakon a befentesek osztoztak meg. S ha a toll embere nagyon elhagyta magát ragadtatni a lelkesedése által, olyan tilalmas régiókba tévedve, mint a baza-

és szabadság, kaphatott kitüntetés, de nem a mellére, hanem a kezére, lábára.

Mindezt pótolta nálunk hajdani fiatal íróknál egymaga Vörösmarty Mihály. Ő emelt, ő buzdított, ő tanított, ő javított, ő méltányolt, ő segített, ő kitüntetett bennünket s erre nekünk szükségünk volt. Az egész nemzet, a művelt világ ünnepli és dicsóítja Vörösmartyt, mint halhatatlan költőjét a magyar Olymp-nak: — én szellemi apámat, bolygó utam vezérlő holdvilágát őrizem ő benne hálás emlékeimben.

Leirhatatlan lelkes ünneplés követte a fölolvastást. Perczekig tombolt a taps, harsogott az éljenzés és Jókai alig győzte köszönni. A tapsvihar elhangoztával Koroda Pál lépett az emelvényre, eszmegazdag órában dicsóította Vörösmarty emlékét. A kiváló költőt is lelkes tapsok és éljenzés jutalmazták.

Végül Bartók Lajos alelnök záró szavai következtek. Erre a közönség oszlani kezdett; a fiatalság lelkesen ünnepelte Jókai Mórt, Bartókot és a midőn megjelent, Vlascics miniszternek is kijutott az ovációból.

SZÉKESFŐVÁROSI ÜGYEK.

A deficit.

Két napja halljuk a főváros törvényhatóságának szóvivőit, pénzügyi kapacitásait, a mint mossák, szapulják, forgatják a jövő évi előirányzatot. Két nap óta sóvárogva lesi a főváros polgársága: mi lesz a kétfélmillió koronás hiánnyal. Kiderül-e a harminczhatmillió bevételből, vagy új adót, új, elviselhetetlen terhet rónak a lakosságra.

A kétnapos szöözön csak a beszélők lelkét könnyítette meg, de a város sorsán nem javított. A pénzügyi bizottság nem akar a költségvetésen változtatni. A fővárost rettegésben tartó adóemelést folyton ott kísért a szónoklatok közben. Huzzák-vonszolják a vitát, a helyett, hogy őszintén neki vágnának a munkának.

Mit akarnak?

Miért nem jelentik ki komolyan, hogy adóemelést nem lesz, mert a háztartás keretében ellehet a hiányt tüntetni. Miért nem jelölik meg a főrlíthető és leszállítható tételeket? Hisz a kövezés, tüzoltás, iskolai költségek várható bevételeket adnak. Miért nem állapítják meg a hozzávetőleges jövedelmet.

Azonfelül kiküszöbölhető az előlegezett összegek visszafizetése, leszállíthatók a jótékonyági kiadások, a kolerajárvány-költség visszafizetése eltolható; a millienáris alapítvány kamatját is kölcsön vehetik; az előre nem látottakra fölvevtt összeg is sok. Szóval így nagyjában másfél millióval lehet csökkenteni a kiadásokat s ugyanannyival emelni a bevételeket s igen tisztességes fölösleghez jutunk.

De persze a pénzügyi bizottság tagjai nem utazván a népszerűsége, nem akarják együttesen megmenteni a fővárost, hanem külön-külön. Így azután a mit ők is úgy tudhatnának, titokban tartják, nehogy idejében lélegzethez jusson a város is, a kormány is.

Mert igen kedves játéka az a mi mameluk-városatyáinknak, mikor így a költségvetés tárgyalásakor a város házában jól kibeszélhetik magukat a kormány ellen. Hányják-vetik a szót és rázzák az öklüket — a nadrágzebben és lesik a hatást; felfelé,

hogy nőtt-e a tekintélyük, lefelé, a népszerűségük.

E miatt szeretnek sokat és sokáig beszélni. De most eláruljuk őket. A fővárosnak az idén épp ugy nincs deficitje, mint nem volt tavaly vagy azelőtt. A kiadásokat merészen állították össze, hogy a honmentőknek legyen mitől megmenteniök a várost. Ennyi az egész. A lakosság egész nyugodtan várhatja a tárgyalások végét, mert hiány nem lévén, adóemeléssel sem lehet beszélni.

× Az új törvényhatóság és a költségvetés.

Az igazoló választmány e hónap 26-án délelőtt igazolja a legutóbb megválasztott bizottsági tagokat. Ha — a mi valószínű, — a megválasztottak felét igazolja a választmány, ugy ugyanazon napon dében a régi bizottsági tagok mandátuma megszűnik. Kasics Péter a legközelebbi közgyűlésen interpelláció alakjában fölveti a kérdést, hogy a jövő évi budgetet a régi vagy az új bizottsági tagok tárgyalják-e. Kasics követelni fogja, hogy a jövő évi budgetet már az új városatyák tárgyalják.

× Értekezlet az adóemelés ellen.

A demokrata-párt tegnapi értekezletén, a melyen több fővárosi társaskör is képviselve volt, bizottságot küldött ki, a melyet fölhatalmaztak, hogy azon esetben, ha a főváros nem állana a tervezett adóemelésről, hívjon össze népgyűlést és használjon föl minden eszközt a terv kivitelezésének megállítására.

× Az ismétlődő oktatás. A fővárosi tanács a múlt héten újra foglalkozott az elemi iskolai korrepetíció kérdésével. A tanítótütelektől erre vonatkozólag beérkezett kérvényeket tárgyalta s elhatározta, hogy a most folyó iskolai évben megengedi az iskolapénzt nem fizető tanulóknak is az ismétlődő oktatásban való részvételt. Ragaszkodik azonban a tanács ahhoz a rendelkezéséhez, hogy az igazgató szedje be a díjakat és az igazgató vegye fel a különórakra jelentkező tanulókat.

× Jelölés a tisztii főügyészi állásra.

A 45-ös választmány tegnap ülést tartott. Az elnök bejelentette, hogy a kandidáló bizottság, az állásra pályázók közül első helyen Fülepp Kálmánt, második helyen Alkér Emlit s harmadik helyen Melba Kálmánt jelölte. Megtörtént a szavazás s a 45-ös bizottság tagjai utján képviselt összes kerületek, kivéve a III. kerületet, a melyből nem jelent meg bizottsági tag, egyhangulag Fülepp Kálmán tisztii ügyész jelölték a főügyészi állásra.

TÁVIRATOK.

A kínai bonyodalom.

Szt.-Pétervár, nov. 18.

A „Novoje Vremja“ egy vladivos-toki, e hó 9-én kelt jelentése utal arra, hogy a sanghaji kínai lapok jelentései szerint a pekingi angol konzul értesült arról, hogy Oroszország és Kína egyezséget kötöttek egy Pekingtől Kalganon és Urgan át Kiach-tába, a szibériai vasutig építendő vasut tárgyában és hogy Oroszország Manduriát és Mongolországot annak-tálni szándékozik. A valóságban a do-log ugy áll, hogy az orosz csapatok nem gondolnak hádjáratra Mongolországból s Manduriában nem végeznek hadműveleteket, hanem szigoruan a manduriai vasut területének védelmére szoritkoznak. A főkormányzó és a csapatok parancsnokai, valamint a vasuti építkezés főmérnöke erősen azon

vannak, hogy helyreállítsák Oroszország és Kína között a jó viszonyt. A kínaiak visszatértek a vasuti vonalhoz és újra megkezdték a munkát.

A búrok végküzdeme.

Hága, nov. 18.

A második kamara osztályában a kormány azt a nyilatkozatot tette, hogy jelenleg nem mutatkozik kívánatosnak amaz iratváltás közzététele, mely az Angliával a németalföldi ambulancia elfogása és németalföldi alattvalóknak Transzválból való kiutasítása ügyében folytatott tárgyalásokra vonatkozik. A kormány továbbá kijelentette, hogy a többi hatalmak intervencióját az Anglia és Transzvál közti konfliktusban nem az akadályozta meg, hogy a dél-afrikai köztársaságok nem kaptak meghívást a békekonzferenciára, hanem Anglia vonakodása, mely már jóval a konferencia előtt kijelentette, hogy Transzvállal fölmerülő viszály esetén semmi esetre sem akar elfogadni közbenjárást vagy választott bírói döntést. 1899 őszén a németalföldi kormány Londonban följánlotta jó szolgálatait az Anglia és Transzvál közti tárgyalások újbóli megindítása érdekében, de a kormány e fáradozásai Transzvál hirtelen ultimátuma és az ellenségeskedéseknek a két köztársaság hadseregei által történt megindítása következtében eredménytelenek maradtak. Midőn a háboru már kitört, minden további fáradozás hiábavaló lett volna, a minek legjobb bizonyítéka Anglia elutasító magatartása az Egyesült-Államok ajánlataival szemben. A németalföldi kormány Londonban kérelmezte a németalföldi ambulancia elfogott tagjainak hazaszállítását, de még nem kapott végleges választ. A kiutasított németalföldi alattvalók kártalanítása tekintetében a kormány reméli, hogy az ügy választott bírói eljárás nélkül is kielégítő elintézését fog nyerni.

HIREK.

— **József Ágost főherceg és Fülöp orléans-i herceg** ma kíséretükkel *Kis-Jenőre* érkeztek, a hol őket Libits udvari tanácsos fogadta. A trónörökös és Fejérvári báró nem jöttek el.

— **Beszámoló.** *Jágics* József képviselő tegnap délután tartotta meg Mohácson beszámoló beszédét. A képviselő tiszteletére este bankett volt, a melyből Széll Kálmán miniszterelnökhöz bizalmat szavazó táviratot küldöttek. — Ugyanebben az időben Himesháza nagy néppárti gyűlés volt, a melyen Zichy János gróf, Szabó képviselő és Darányi Ferenc dr. pécsi ügyvéd mondtak beszédet. A gyűlésen különös incidens nem fordult elő.

— **Az astunai hercegnő esküvőjét,** a melyről annyi ellentétes hírt közölnek, a *Globo*, Sagasta lapja szerint a casertai gróf fiával januárban fogják a corteznek notifikálni.

— **A czár betegsége.** A czár állapotáról tegnap délelőtt 11 órakor a következő bulletint adták ki: A czár tegnap napot jól töltötte és kevés ideig aludt. Az általános állapot tegnap kielégítő volt, a szubjektív érzet jó. Este 9 órakor hőmérséke 36,7, érverés 64. A czár éjjel igen jól aludt. Reggel a szubjektív állapot jó volt, az eszmélet egészen tisztá. Reggel 9 órakor hőmérsék 37,6, érverés 68.

— **Erzsébet napja.** Szeregett boldogult emlékü nagyasszonyunknak holnap lesz ismét névnapja. Ezt a napot széles ez országban ma is kegyelettel ülik meg, az iskolák emlékünne-

pélyt rendeznek, a templomokban ünnepi istentiszteleteket tartanak. A koronázó templomban czelebrálandó misén az a misemondó ruha kerül használatba, a melyet boldogult királynőnk saját maga himzett a koronázó templom számára.

— **Gyilkos harang.** Lászlófalván a minap borzalmas szerencsétlenség történt. Egy elhunyt parasztagzda lelkiüdvéért harangozott Hornyák István, a falu templomának részeges sekrestyése és harangozója. A toronyba kaptosan ment föl a harangozó, hol ugyancsak ránczigálta a lélekarhang kötelét. A rozoga haranglábról a ránczigálás miatt lazán álló harang, egy erősebb lendületnél leszakadt s kirepült az ablakon. A torony lábánál játszott sok apró gyermek, a magasból repülő harang az egyikre zuhant és agyonsujtotta. A szerencsétlenség híre összerökdött az egész falu. A férfiak a toronyba rohantak, hogy megnézzék a szerencsétlenség keletkezésének okát s itt irtózatossá látvány tárult szemük elé. Hornyák István harangozó ott feküdt a torony padlóján szétroncsolt fejjel, vértócsában. Valószínűleg az ő fejét is a harang zúzta szét.

— **Tanonczok gyűlése.** A tanonczok tegnap délután négy órakor gyűlést tartottak, hogy a szervezkedés céljáról és a tanoncz szaklap kérdéséről tanácskozzanak. Többek felszólalása után elfogadtak egy határozati javaslatot, melyben kimondják, hogy a nemrég megindult tanoncz szaklapot támogatni fogják. A gyűlésen, mely rendben ért véget, 500 tanoncz vett részt.

— **Tolvaj a bucsun.** A lipótvárosi bucsun történt. Egy kis fiúcska közel ment az egyik vásárosbódéhoz. Nagyon megtetszett neki az ott kirakott tárgyak egyike, a mi természetesen játék volt. A bódé gazdája, a ki inkább mézárólegénynek látszott, mint elárúsítónak, nagyot ütött a piczi gyerekre. A fiúcska pityeregni kezdett. Bátyja, a ki nálánál 4 évvel öregebb, de még maga is apró legényke, szóval felett a tettegességre. A bódés dühbe jött s borzasztóan meggyanusította a pityergő fiút. *Ugy-e lopni akartál?* Erre megint csak az öregebbik felelt. Nem igaz, nem lop ez, mert ez az én öcsém. Tudja? Ezt oly önérzettel mondta, hogy a lármára összerökdött nép mind a fiúnak adott igazat. Az öcs csak sirt, sőt még keservesebben, mint előbb, mert most már nemcsak az ütés, hanem a gyanusítás fájdalmát is érezte.

— **A nagyikindai takaré- és előlegegylet részv. társaság** pénzügyi válságba jutott. A pénzintézetnek ez nem első válsága. Az 1885. évben 50.000 frt alaptőkével alakult pénzintézet részvénytőkéjét 1895-ben az akkori igazgató merész tőzdespekulációkkal ugyszólván teljesen elvesztette. De az intézet igazgatójának családtagjai és a részvényesek áldozatkészsége, a kik 50.000 frt II. kibocsátású részvényt vettek át, megmentették az intézetet a bukástól. A felújított pénzintézet élére a volt pénztáros *Lascho* Gyula került, a ki azonban az igazgatósági tagokkal szemben való előbbeni alárendeltségi viszony folytán nem volt képes a kellő erélyt az igazgatósági tagok hiteligényeivel szemben kifejtetni és így bekövetkezett az, hogy a takarékpénztári betevők pénzeit majdnem teljesen a bank vezetői abszorbeálták. Maga *Lascho*, a vezérigazgató, mintegy

120.000 korona erejéig adósa az intézetnek és körülbelül ilyen arányban participiáltak a többi igazgatósági tagok is a váltólovaglásban. Nagyikindán az intézet helytelen vezetéséről igen sokat tudtak és ennek révén számosan kaptak pénzt az intézettől váltóra, csak azért, hogy lármát ne üsse nek. Mindez azonban nem tartóztatta vissza az igazgatóságot attól — bár az intézet évek óta már veszteséggel dolgozott — hogy folyton 8—12 százaléknyi hasznót tüntessen fel és fizessen a részvényeseknek. A válságba jutott intézet folyó hó 15-én tartott igazgatósági ülésen 527.000 korona hiánnyal tettek jelentést, melynek ellenében a fedezetet 400.000 koronát kitevő váltók képezik. E váltók behajtása azonban az előadottak után több mint kétszörös. A felügyelő bizottság és az igazgatóság tagjai a vagyoni helyzetükhöz mért kvóta arányában egyelőre 80.000 korona erejéig szavatosságot vállaltak. Ez összeget az egyesek ingatlanaira telekkönyvileg már be is kebelezték. Ugy az I., mint a második kibocsátási részvénytőke valószínűleg teljesen elvesz, mert a betevőknek sem jut több a betét 30—50 százalékánál. Alkudozások folynak a betevőkkel, hogy csőd kikerülésével fogadják el a felajánlott kvótát. Nagyikinda városa *árvapénztára* 10.000 korona erejéig szerepel az intézetnél, mint betevő. Az intézet válságával összefüggésben egyik elsőrangú kereskedői cég *Angner* István tegnap csődöt jelentett be, míg egy másikat, *Votlicki* nevű üvegkereskedőt tegnap csallás miatt letartóztatták.

— **Czigányokkal mulató főherceg.** *Dreher* Antal fehérmegyei birtokán a napokban vadászat volt, a melyen *Ottó* főherceg és a *örögancai* herceg is résztvettek. A vadászat után megtartott ebéden *Radiós* Béla zenekara szolgáltatta a zenét. Mint értesülünk, a főherceg nagyon jól mulatott a czigányokkal, elhuzatta nótáját és a mi fő: az asztalnál csak magyarul beszéltek.

— **Ifjúsági sakkverseny.** Holnap kezdődik az egyetemi ifjúság sakkversenye, mely a nevezésekből ítélve. 22—25 napig fog eltartani. Az ifjúság e tornáján, a legkiválóbb sakkozók vesznek részt, miért is nagyon élvezetesnek és eredményesnek ígérkezik e verseny. A verseny kezdete naponként délután 6 órakor az Egyetemi Kör olvasó-termében. Érdeklődőket szívesen látnak.

— **Czipész mesterek gyűlése.** A fővárosi czipész mesterek tegnap délután gyűlést tartottak, hogy állást foglaljanak a külföldről betelepített gyárak szubvencionálása ellen. *Nagy* Albert nem tartja a miniszter részéről hazafias cselekedetnek, hogy egy gyár támogatása által 200 munkásnak kenyeret ad, 2000-nek szájából pedig kiveszi a kenyeret. *Lemont* Mihály az ipartestület vezetését is hibásnak találja, hogy az iparág hanyatlott, mert meg kellett volna akadályoznia, hogy a kormány támogasson egy czipőgyárat. Nincs ugyan kifogása a gyár alapítás ellen, de a belföldi iparosokat kellene támogatni, hogy üzemeiket kibővíthessék, nem pedig külföldieket idecsődíteni. Némely szubvencionált gyár külföldön készített az áruk nagyobb részét s eladja mint honi gyártmányt. *Elmann* József azt ajánlja, hogy a

kisiparosok szövetkezve létesítsenek egy gyárat s hívják föl azután a kormányt az ily szövetkezet támogatására. A gyűlés elfogadta az indítványt s elhatározta, hogy ez ügyben széleskörű mozgalmat indít.

— **A Magyar Pedagógiai Társaság** tegnap délután ülést tartott az Akadémia kistermében nagyszámú hallgatóság jelenlétében. Először *Kemény* Ferencz realiskolai igazgató tartott felolvasást és abban *Pálffy* János gróf alapítványát méltatta. Végül a Pedagógiai Társaság nevében köszönetet mond az alapítónak. Utána *Geöcze* Sarolta *A testi fenntartás kérdéséről* értekezett. Ismerteti az iskolai testi bűntetést a különböző országokban, a mely a latin államokban tiltva van, míg a germánokban szokásos. Szerinte csak nagyon megszorított esetben volna az megengedhető, mert nagyobb bűnhődés a megszegés mint a pálcza, a mely kiveri a szeméret és a szégyenérzetet.

— **Hirtelen halál.** A tegnapi nap folyamán három, ma reggel pedig ismét egy ember halt meg hirtelen a fővárosban. *Steiner* Gyula kertész-utczai, *Dobrodka* Jánosné pedig salétrom-utczai lakásán, *Spitzer* János az utczán halt meg hirtelen. *Oláh* Zoltán volt ujságíró pedig ma reggel halva találták lakásán. Mind a négy holttestet a boncoló-intézetbe vitték.

— **Walter Crane és Szeged.** Az angol piktor Szegeden is megfordult, a hol másfél napot töltött. A mestert Budapestről magas állású ur ajánlta a szegedi hatóság figyelmébe s így történt, hogy a nemes város pazarlásra adta a fejét. Az angol vendégeknek olyan lakást fogadott, a melyért másfél napra 600 koronát kellett fizetni. Pezsgőre, czigányra pedig ugyanannyit költött és így *Walter Crane* Szegednek 1200 koronájába került, a mikor a városban nagy a szegénység s a mikor minden garasra szükség van. Ez az az oktalanság, a mely a magyar városokat s azok gazdálkodását jellemzi akkor, a mikor czéczó rendezéséről van szó.

— **Baleset.** *Romanovics* József számos a Beck Adolf tulajdonát képező petróleumgyárban a kazánból a tüzet kicsapolta, miközben a közelben levő petroleum felrobbant. *Romanovics* kezén és fején súlyos égési sebeket szenvedett.

— **Megőrült.** *Keszthelyen Tihanyi* Ferencz nyugalmazott 37 éves vasuti tiszt e hó 16-án éjjel hirtelen megőrült. A Keszthelyi lélekgyógyintézet polgárváros utczáján álló haranglábon levő harangokat addig huzta, míg az egész város lakossága fölriadt. A szerencsétlent elfogták és a kórházba zárták. Reggelre azonban kifeszítette az ajtót és kiszökött. Bement a templomba és az éppen misét mondó apát elől elvette a misés könyvet és beült vele a padba. Majd kifeszítette a kórusajtót és oda rohant föl. Végre nagy nehezen megfékeztek a gyógyíthatlan örültet. Abban a mániában szenved, hogy egyes keszthelyi nőket feleségül kell vennie.

× **Ujtás a zongorán.** A „N. W. Tagblatt” november 7-én egy tudományos értekezésben haladásként jelenti *Büsendorfer* abbeli ujtását, mely szerint a 8 oktávából álló zongora legalsó és legfelső hangjai épp oly tisztán érkezik a fülhöz, mint a középhanogok, mert azok hurjai a megfelelő felső, illetve alsó hangokkal köttetnek össze.

x **A rossz üzletmenet** iránti panasza általános, de a kereskedő szigorúan vett szolid eljárása ellensúlyozhatja ezt. A horvát szilvórium-csarnok tulajdonosa, Hermann A. Varasdon (Horvátország), kinek czéje a legnagyobb elismerésnek örvend, nem sajnálta az áldozatot, hogy árujának a fővárosban is tekintélyt szerezzen. Hermann A. horvát természetes szilvórium minden háztartás asztalán helyet foglalhat és a nagyszámu vásárló közönség úgy a bel-, mint a külföldön tanubizonyosságot tehet arról, hogy ezen szilvórium jobb és olcsóbb, mint a konyak bármely fajtája. Főraktár: Erzsébet-tér 18.

IRODALOM, MŰVÉSZET.

* **Népszerű hangverseny.** A kéthetenként tartott vasárnapi hangversenyek másodikát tegnap délután adta *Bachó István* vezérlete alatt a híres honvédzenekar, ismét a Royal-teremben. Olyan nagyszabású művek álltak a tegnapi műsoron, mint Bloch Magyar nyitánya, sőt a Tannhäuser-overture és a még ennél is wagneribb, Mihalovich-féle „Toldi szerelme” előjátéka, meg „Sába királynője”-nek fényes bevonulási indulója; s még ezekben a grandiózus hatású, a mellett ugyan csak nagy technikai készültséget és művészi érettséget igénylő darabokban is csaknem kifogástalan pontos együttjátszást és megkapó árnyékolást hallottunk, a mi nemcsak a tömeget gyönyörködtetheti, hanem a képzett zenészt is kielégítheti. Valóban minden okunk megvan arra, hogy e sokfélélt és csupa szépet, még pedig szépen előadó s a mellett nevetségesen olcsó helyárok ellenében kínálkozó zenekari hangversenyeknek örüljünk. Magyar zeneszerzőink, a kiknek ugyszólván sehol sem lehetett eddig érvényesülniök, itt valahára egymásután felvonulhatnak zenekari műveikkel; közönségünk megismeri és becsülni tanolja őket, de hozzászokik egyszerűsége, a legnemesebb időöltéshez, Beethoven, Schumann, Delibes, Dvorzák stb. világszerte ismert remekeinek élvezéséhez.

* **Az Operaházban** ma, hétfőn boldogult Erzsébet királyné 6 felsége emlékeztére *Liszt Ferenc* oratóriuma: „Szent Erzsébet legendája” kerül színpadra.

Közreműködnek: *Semsey M., M. Rotter G., Payer M., Váradi M., Berts M., Valent V., Takáts, Beck, Várady S.*, Az előadást bérletszűnetben (39. sz.) tartják.

* **Alelnökválasztás a Nemzeti Zenedében.** A Nemzeti Zenede tegnap tartotta rendkívüli közgyűlését, a melyen *Gerlóczy Károly* helyébe alelnökké egyhangulag *Rózsavölgyi Gyula* alpolgármestert választotta meg.

SPORT.

∞ **Labdarugás.** Csunya esős időben mérkőzött tegnap a *Magyar Uszó-Egyesület* II. csapata a *Budapesti Torna Club* II. csapata ellen. A kedvezőtlen idő dacára szépszámu közönség töltötte meg a millenáris pálya tribünjét. A közönség mindvégig feszült érdeklődéssel kísérte a mérkőzést, melynek tegnap olyan matchben volt része, minőt még hazai egyeteink mérkőzésén nem tapasztalt. A M. U. E. legénysege bámulatos összjátékával 11 goalt rugott az ellenfél 1 goalja ellenében. Valóságos hazai rekord ez a goalrugás terén, mert nyilvános versenyen egy hazai egyet sem rugta ennyiszor a lapdát az ellenség kapujába. Ez az eredmény fényes bizonyítvány a M. U. E. II. csapatának, de még jobb színben tünteti fel az I-ső csapat képességeit.

KÖZGAZDASÁG.

— **Az önállóan működő hitelszövetkezetek országos köteleke** tegnap délelőtt 11 órakor alakult meg. Az alakuló gyűlést *Münnich Aurél* dr. nyitotta meg, megnyitó beszédében az országos kötelek létesítésének történetére tart visszapiantást, majd annak rendeltetését ismerteti. A feladat, ugymond, az ország különböző részein levő szövetkezeteknek azon fokra emelése, a melyet részükre úgy törvényes intézkedéseink, mint társadalmi együttműködésünk biztosítani akart. A tervezett köteleknek legelső és legfőbb feladata a szövetkezeteknél tapasztalható hibák, visszaélések megszüntetése s a szövetkezetek működésének oda irányítása, hogy azok egyedül a hamisítatlan, tiszta szövetkezeti eszmét szolgálják.

Kötelesege lesz ennél fogva a köteleknek az önálló szövetkezetek tekintélye felett örködni, s mindent megtenni, a mi azok előnyére szolgál, ellenben mindent elfojtani, a mi azok kárára lehet és azok tekintélyét alááshatná. A szövetkezetek legszigorubb s egyszersmind legigazságosabb bírása maga a kötelek lesz, mert legfontosabb feladatai közé fog tartozni, hogy a szövetkezetek ellen intézett indokolatlan támadásokat visszaverje és jogos érdekeit megvédje, másrészt pedig minden jogos panaszt elbíráljon. A megalkotandó kötelek a mellett utmutatással, tanácsal s felvilágosítással is fog szolgálni tagjainak.

Az elnöki megnyitó után az alapszabálytervezetet tárgyalták. Kimondták, hogy az országos kötelek működésében tisztán a hitelszövetkezetekre fog szorítkozni. Nagyobb vitát pusztán a tervezetnek a képviselő szervezésére vonatkozó rendelkezése keltett, mely kérdésben elfogadott a szakasz rendelkezése, de határozatlan kimondatott, hogy mihelyt a kötelekben képviselt hitelszövetkezetek száma hatvanra emelkedik, az ezt követő közgyűlésen az igazgatóság mellé harmincz tagból álló, tanácskozási joggal bíró választmány szervezetik.

Egyebekben a tervezet észrevétel nélkül elfogadott. Ezután elnökké *Münnich Aurél* drt, társelnökké *Mauthner Adolf* és *Havranek József* kir. tanácsost választották meg. Megválasztottak azonkívül 5 fővárosi és 5 vidéki igazgatósági tagot, valamint 5 fővárosi és 5 vidéki hitelszövetkezeti főbivatalnokot.

Az országos kötelekbe megalakulása napján 31 önállóan működő hitelszövetkezet lépett be.

— **Az Osztrák Magyar Bank állása** 1900. november 15-én: Bankjegyforalom 1454,618 K. (—36,950,000 K.), érczkészlet 1214,369,000 K. (+7,312,000 K.), váltótárca 415,693,000 korona (—36,421,000 korona), lombard-üzlet 61,079,000 K. (—6,568,000 K.), admentes bankjegytartalék 91,002,000 K. (+ 44,669,000 K.)

— **Az Osztrák Magyar Bank állása** 1900. november 15-én: Bankjegyforalom 1454,618 K. (—36,950,000 K.), érczkészlet 1214,369,000 K. (+7,312,000 K.), váltótárca 415,693,000 korona (—36,421,000 korona), lombard-üzlet 61,079,000 K. (—6,568,000 K.), admentes bankjegytartalék 91,002,000 K. (+ 44,669,000 K.)

SZÍNHÁZAK.

(Hétfő, november 19-én.)

NEMZETI SZÍNHÁZ.

A bölcös.

Sziamü 3 felv. Irtá Brieux. Fordította Gábor Ignác.

Kezdeté 7 órakor.

MAGY. KIR. OPERAHÁZ.

Szent Erzsébet legendája.

Kezdeté 7 órakor.

VÁRSZÍNHÁZ.

Nincs előadás.

NÉPSZÍNHÁZ.

San-Toy.

Kinai daljáték 3 felv. Irták Edward Morton, Harry Greenbank és Adrian Ross. Fordították Fáy J. Béla és Makai Emil. Zenéjét szerette Sidney Jones.

Kezdeté fél 8 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

A kis mama.

Vigjáték 3 felv. Irtá Henry Meilhac és L. Halévy. Fordította Fáy J. Béla.

Kezdeté fél 8 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

New-York szépe.

Operett 3 felvonásban, 6 képben. Szövegét írta Hugh Morton. Fordították Salgó Ernő és Makai Emil.

Kezdeté fél 8 órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

KINA.

3 részben, 200 vetített képpel. Irtá Weiss Róbert.

Kezdeté 7 órakor.

Blaha Lujza

koronás arany érdemkereszttel kitüntetett művésznők sajátkezüleg aláírt élethű

arczképe

50/66 centiméter nagyságban

kapható a

„Magyarság” kiadóhivatalában.

Ára 2 korona.

REGÉNYCSARNOK.

Kormorsky Ján.

Lengyel novella.

(Folytatás).

17

A ragyogó szép fiatal leány nem szerette Jánt azzal a forró érzéssel, a melyet talán a házasságnál Isten parancsol, de tisztelte, és miután azt hitte, hogy Napoleon csak játékot üzött vele, kezét nyujtotta a komoly, jellemes férfinak.

Ján az eljegyzés utáni napon bemutatta aráját öreg, vak anyjának.

Az ósz matróna reszketve tette kezeit fejükre:

— Légyen veletek az Ur, a boldogságos Szüz és minden szentek. Oh! ha szegény jó Simonom ezt megérthette volna.

Kormorskyné igyekezett megszeretni Máriát és ez is nyajasan, tiszteletteljesen bánt leendő anyjával, a ki neki is anyja lesz.

Jegyessége ideje alatt azonban mégis sokszor eszébe jutott Napo-

leon és szive hangosan vert, midőn a szép tiszt gratulált vőlegényfivérének és Ján a leveléből következőket felolvasta:

„— Légy boldog, és legyen nagyon boldog Mária is, de bocsásd meg, hogy személyen nem jöhetnek el kívánságomat tolmácsolni...”

— Gondolt volna tehát mégis reám? — merengett Mária a levél eme passzusánál és a szép kapitány levele végtelen sok lelkifájdalmat okozott neki.

Golszawában pedig hangyaszorgalommal dolgozott a festők, asztalosok, kárpitosok egész serege.

Kormorskyné a sok mesterember kissé boszantotta és nem állhatta meg, hogy néha itt-ott egy-egy szurós megjegyzést ne tegyen arra vonatkozólag, hogy miért nem lesz az már jó az új asszonynak, a mi neki annyi éveken keresztül jó volt.

Ján teljes szívéből örült a jövőnek és ő még mindig nem talált eléggé szépnek mindent Mária számára.

Néha ugyan fájón elszorult szive és szerette volna tudni, vajjon Mária gondol-e még mindig Napoleonra — de nem merte ezt a kérdést még csak legtávolabbról sem érinteni.

Az esküvőt husvétra, a föltámadás magasztos ünnepére, tűzték ki.

Mária születése napja február végére esett, és ekkorra az öreg Kaniowszky fényes multságokat tervezett.

Nagy vadászatot, utána ebédet és este bált.

— Arra Napoleont is meg kell hívni. — Jegyzé meg Ján.

— Nem, nem, csak őt nem — esdekelt Mária.

— Bohó vagy édesem! — mondá a tulboldog vőlegény. — Mit mondanának az emberek, ha éppen a testvér-öcsém hiányoznék.

Az ünnep napja végre elérkezett Kormorskyné is átkocsizott Zawaléba és helyet foglalt a szalón legdíszesebb foteljében.

Mária ide-oda futott, nyugtalan volt és minden kiesett a kezéből.

Zenobia sóhajtva nézte nővére nyugtalanságát.

Nem szólt semmit, de gondolatai nagyon borusak voltak.

A vendégek egymásután jöttek. Deresbajuszu öreg lengyel urak, simaajku, villogószemű nemes ifjak, gazellatermetű lengyel leányok.

A ház két kisasszonya fogadta őket. Mária föltünően csöndes volt és halavány, mint egy éjféli árny.

Egyszerre csak nyílt az ajtó és a legelegánsabb bécsi szabócégtől került vadászruhában a szalónba lépett Napoleon.

Szépsége, ifjúsága teljes pompájában ragyogott, mosolyozva lépett jövendőbeli sógornője elé és kezét nyujtotta felé.

Mária előtt egyszerre elsötétült a világ, nem bírta a felé nyujtott kezét elfogadni és hátra tántorodott.

Ján fogta föl és szive a fájdalomtól majd ketté hasadt.

Egy mellékszobába a pamlagra helyezte, a hol csakhamar magához jött.

— Kérlek, Ján, eredd vissza a vendégekhez — mondá halk hangon. Ján meghajtotta a fejét és engedelmeskedett. (Folyt. köv.)

Magyar királyi államvasutak.

26. 428/1900. szám.

Pályázati hirdetmény

pályafentartási fák szállítása iránt.

A magyar királyi államvasutak szegedi üzletvezetősége a vonalainak szükségletének fedezésére az 1901. évben szükséges pályafentartási fák szállításának biztosítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az 1901. évi szükséglet, mely a tényleges megrendelés alkalmával még felemelhető, vagy lejjebbithető, a következő:

Erdei fenyő-deszka 59 m³. Jegenyefenyő-deszka 87 m³. Luczfenyő-deszka 163 m³. Tölgyfa-deszka 4 m³. Szélmetszetlen jegenyefenyő-deszka 4 m³. Vágott erdei fenyőfa 70 m³. Faragott puhafa 12 m. ig 309 m³. Faragott puhafa 12 m. felül 63 m³. Faragott tölgyfa 311 m³. Vágott lécz puhafából 26.200 fm. Kerítési oszlop tölgyfából 1500 db. Erdei fenyőpalló 58 m³. Jegenyefenyőfa-palló 62 m³. Luczfenyőfa-palló 83 m³. Szélmetszetlen jegenyefenyőfa palló 1 m³. Tölgyfa-palló 110 m³. Szurkos fenyő-palló 4 m³. Tölgyfarud 22 m³. Tölgy-szálfa 7 m³. Puha szálfa 47 m³. Puha széldeszka 1 m³. Fedő zsindegy 47 cm. hosszú 334.000 db.

A fenti anyagok pontos méretei a részletes méretjegyzékben vannak felsorolva, mely méretjegyzék, az ajánlati és pályázati feltételek az alulírt üzletvezetőségnél ingyen kaphatók, míg az

általános és különleges szállítási feltételek csakis készpénzfizetés ellenében a magyar kir. államvasutak nyomtatványtárából (Budapest, Andrassy-ut 73-75 sz. alatt) 25, illetve 15 krnyi áron szerezhetők be.

Az ajánlatok a külön e czélra szerkesztett ajánlati mintán teendők.

A szállításhoz a következő feltételek irányadók:

A szállítás a magyar királyi államvasutaknál érvényben levő s anyagok szállítására vonatkozó 122.291/96. számú általános, valamint az épület és vágott fák szállítására vonatkozó 136.719/92. számú különleges feltételek értelmében eszközendő, mely feltételek a pályázati határidőig alulírt üzletvezetőség anyag- és leltár beszerzési osztályánál, valamint a magyar királyi államvasutak igazgatóságánál

és minden üzletvezetőségnél naponként a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Az ilyenkor 1 koronás magyar okmánybélyeggel ellátott ajánlat ezen alábbi külsővel:

„Ajánlat épületfák szállítása iránt 26.428/1900. számhoz“ 1900. évi december hó 4-nek, déli 12 órájáig a magy. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége I. osztályához benyújtandó vagy posta útján beküldendő.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiségek értékének megfelelő 5%-a készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapírokban 1900 évi december hó 3-iki déli 12 óráig a szegedi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál leteendő, esetleg posta útján beküldendő.

Szeged, 1900. november 4-án.

Az üzletvezetőség.

(Utányomás nem díjazatik)

Legszebb alkalmi ajándék!

Kedvezmény

Gyönyörű kivitel!

„MAGYARSÁG“ előfizetőinek.

A ki a „MAGYARSÁG“ kiadóhivatalába egy fényképet küld **5 forintért kap egy életnagyságu** gyönyörű kivitelű **platin-arcképet** pompás kartonon, 50 cm. szélességben és 65 cm. magasságban.

Továbbá a következő gyönyörű kivitelű és élethű képeket:

Ő Felsége I. FERENCZ JÓZSEF király
a magyar honvédség parancsnokai élén.

Rézmetset 80/110 cm. nagyságban 3 frt 50 kr.
Ugyanaz 63/79 „ „ 1 „ 50 „

Az 1848-iki és 1867-iki parlamentáris magyar kormányok arcképcsarnoka:

Batthyány-miniszterium 1 frt 50 kr.
Andrássy- „ 1 „ 50 „

BLAHA LUJZA művésznő
élethű arcképe 50/66 cm. nagyságban 1 frt — kr.

Vidékre csomagolással és díjmentes szállítással 50 krajczárral több. Megrendelésnél az összeg fele kiadóhivatalunkba előre beküldendő, a másik fele utánvétellel (Budapesten az átvételénél) lesz kiegyenlített.

Feltűnő olcsóság!

„Magyarság“
kiadóhivatala
Budapest, IV., Vármegye-utca 11-13.

Legalkalmasabb meglepetés!

Magyar szentkép-vállalat.

Valláserkölességi és közgazdasági jelentőséggel bíró vállalkozásunk sok ezer példányban elterjesztett emlékiratának hatása fölött örvendve, a velünk egyformán érző és szándékunkat megértő t. megrendelőinket értesítjük, hogy a magyar ipar életrevalóságaképpen megindított szentkép-vállalatunk egyelőre a következő **uj képekkel** gazdagodott:

Szent László, Szent Imre, Angyali üdvözet.

(A Mária-radnai templom oltárképe.)

Mind a három **Roskovics** eredetijei után, a két első 32 1/2 cm. széles és 50 cm. hosszú, a harmadik 42 cm. széles és 62 cm. hosszú formátumban falidiszű; továbbá imádságos könyvbe illő kisebb alakokkal is, színes és fekete nyomással.

Készülőfélben vannak s nemsokára megjelennek, de azért már is megrendelhetők a **Zichy Mihály** eredetije után szintén falidiszre való

Szűz Mária és szülői.
A lurdi szent szűz.
(Utóbbi imádságos könyvbe illő.)

Eddig megjelent szentképeink:

Árpádházi szent Erzsébet és szent Margit, nagy, közép és kis alakokkal méltó föltűnést keltenek és megérdemelt pártolásban részesültek. Tizennégy színnel nyomtatott pompás kiállításuk nemcsak áhítatot, de történeti vonatkozásuknál fogva hazafias érzést is keltenek. Nagyformájú képeinkhez kemény papírkereket is készítettünk s ezekkel, valamint árjegyzékkel vagy fölvilágosítással is készségesen szolgálunk.

Werbőczy könyvnyomda részv.-társ.
(Budapest, IV., Vármegye-utca 11-13.)

Olosó! Szolid! Olosó!

Remek nászajándékok
legdusabb választékban

Rothauser M. Ignác és Fiánál
Budapest, VI. ker., Király-utca 6.

Az üzlet helyszüke s a raktár tulzsufolása miatt leszállított árak!!!

Disztárgyak, — thea asztalok, — etagerek, — bőrárúk, — bronz- s majolika-tárgyak, — játékarúk, — francia babák stb., továbbá gyári raktár valódi alpalka és chinai-erzűst-árúk legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig

Babajavítások elfogadtatnak.

bámulatos olcsón adatnak el.

Herczeg és Horvát
Budapest, Kerepesi-ut 52. szám. Adria-szállóval szemben.

A főváros és vidéki közönség egyaránt érzi a rossz pénzviszonyokat! **Jelszó: Takarékoskodni kell!**

Erre nálunk van alkalom, mert még eddig nem létezett árért adunk el

Szerpentinalljat szövethől	3.50 frt	Szörme gallér	10 frt és följebb	Angol ruhakelmék	65 kr.-tól 2.20 frt
Lásztorból	4.35 frt	Selyem utczal ruha	25 frt	Paplan, legjobb fajta	4 frt
Elegáns nőruha	10-15 frt	Pongis selyemruha	15-20 frt	Selyempaplan minden színben	8.50 frt
Moir selyemallj	9-17 frt	Elegáns őszi kabátok	5-10 frt	Függönyök két ablakra	2.40 frt
Selyembluz minden színben	5 frt	Legelegánsabb gallérok	4-20 frt	Ágyterítő 3 darab	5 frt és följebb

Gyászruhák négy óra alatt elkészítetnek.

Kiadóhivatal: IV., Vármegye-utca 11-13.

KIS HIRDETÉSEK

Kiadóhivatal: IV., Vármegye-utca 11-13.

A kis hirdetések előre fizetendők. E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 fill., vastagabb betűvel 4 fillérbe kerül. A kis hirdetésekbe a címet és lakást is be lehet tenni minden külön díjazás nélkül. Felvilágosítást ad a kiadóhivatal. Levélbeli 'udakozásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldött. Vidékről igen kényelmesen beküldhetők a kis hirdetések postautalvánnyal, mert a postautalvány szelvényére a kis hirdetés szövege is könnyen elfér. Az eljárás igen egyszerű, mert mindenki kiszámíthatja a kis hirdetés árát. Kis hirdetések félévetnek a kiadóhivatalban, IV., Vármegye-utca 11-13.

Kereskedelmi és Iparkalauz. Beszerzési források.

Czimbalmaim,

melyek az illetékes zenekapacitások által minden tekintetben a legkiválóbbaknak vannak elismerve és így a hazai és külföldi kiállításokon az első díjat nyerték, 75 fttól különböző árban kaphatók. Mint hogy ez idő szerint a czimbalmának pedálján és belső szerkezetén utóérhetetlen találmányom van, így javításokat és átalakításokat is elfogadok, a hang javulásért és tartóságért kezességet válllok.

Habits Antal

hangszerkészítő mester. Budapest, VII. kerület, Erzsébet körút 42. sz. és Vörösmarty-utca 16. szám. Árjegyzéket bérmentve küld.

Tengerfüli 3 részű csinvat-matracz 3-50 kr. 2 személyes atlasz cachemir-paplan 3-50 kr (varrás nélkül), négy gombhoszu finom nyulékony bórkezttyű 78 kr. Szövött tisztá seiyemkelme mint Taffet és brocat átlag 88 kr. Kapható, míg a készlet tart. Steiner Simon versenytárházában Károly-utca 34. sz. a. Kérnem a ozimre ügyeinil

Első magyar budapesti ozipó gyors javító-intézet Budapest. VIII., Kerepesi-ut 57. sz. Mindennemű czipőjavítás gyorsan, szolidan és legjutányosabban.

Egyházi szerek, lobogók, képek és könyvek legolcsóbban kaphatók: Szüts és társánál, Budapest, IV., Ujvilág-utca 2. sz.

Első magyar betűöntő részvénytársaság Budapest, Dessewffy-utca 32. sz. Könyv- és czimírások. Rézlenia gyártás. Mechanikai műhely.

Kitűnő, valódiszékely konyha. Ebéd, vacsora 20 forintért, a Fehérő szálloda éttermében. Ürmösinel, Kerepesi-ut.

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

WEISZ LAJOS

BUDAPEST, VII., Kerepesi-ut 22. (Telefon Hirmondó épület).

Saját gyártmányu férfi- és fü-ruha nagy raktára.

Mérték szerinti megrendelések a legújabb divat szerint a legjobb minőségű kül- és belföldi gyapjuszövetekből a legelegánssabban eszközöltetnek, feltűnő olcsó árak mellett.

Női ruhákat olcsón készit háznál és házon kívül Léka József, IX., Ferencz-tér 11., II. em. 25. Levelezőlap-meghívásra házhoz jövök. 7566

Kispesten Petőfi-utca 22. számú ház szabadkézből eladó. Értekezhetni ugyanott a tulajdonosnál vagy a kiadóhivatalban. 5860

Magyarország leghírnevesebb ásvány-gyógyforrásai a

Bikszádi gyógyit mint a drága Selters. A **Sztojka** azonos a karlsbadival. **Bérlők: Almer Lajos és Károly, Nagybánya.**

Bruck Zsigmond nagy aruháza kész nőruhákban. **Kerepesi-ut végén 75. szám, sarok.**

Téli kabát 6.50, 7.50 és felebb Flanel pongyola 3.80. Flanel ingbluz 98. Szövet flanel ingbluz 160. 180. Cazán (posztó) ingbluz fekete és sötét kék 1.80. Bordó seiyemmel himezve 2.50, 2.80. Bruck-féle szövetal gráci posztóból 1.90. Szövet utca ruhák orosz szabásu gráci posztóból 4.40. Képes árjegyzéket bérmentve küldöm.

Képes levelezőlapok.

Naponta ujdonságok.

Nagybani árak vizonteladónak. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Leitner M. L. és fia papirkereskedésében, **BUDAPEST, V., Váci körút 18. sz.**

Butoriparosok, Nemes és Lengyel Budapest, IV., Keoske-méti-utca 6. sz. I. em. ajánlják dusan felszerelt raktáraikat, sajátkészítményű fa- és kárptos munkákban.

„Lucifer“ alágyujtó **Maleczky szabadalma.** Legjobb, legkényelmesebb és legolcsóbb. **Alágyujtóhoz a teljesen felesleges.** Százkint 90, 160, illetőleg 260 fillér. 2 koronától kezdve házhoz szállítatik. Gyári főraktár: VII., Rottenbiller-utca 15. Viszontelárusítónak árengedmény.

Buday és Mészáros férfi-szabó üzég **V., József-tér I. sz., II. em.** ajánlja magát elegáns urruhák, sport- és lovaglósztűmök, magyar diszruhák és libériák legfinomabb szövetekből való elkészítésére.

Árvácska. Egészséges vagyok s külön lakom szinte voltam, tartozásom az illető helyen nincs többé. Szombaton délelőtt innen érkezem. Többet szóval, örökre tied. Légy erős és kitartó. 7588 Bem apó.

Andrássy-ut 51. sz. II. emelet 20. ajtó alatt egy ur lakás, mely 3 szoba és konyhából áll, és mely irodának is kiválóan alkalmas, december 1-sejére kiadó. 5864.

Lőszörmatracz 3 részű 15 kg. súlyban csinvatból 14 forintért kapható, míg a készlet tart. **Budapest, IV. ker. Teréz-körút 36. sz.** kárptosnál.

MINDENKI rendelje meg a század leghasznosabb könyvét: a **Kereskedelmi Vegyészeti. A Kereskedelmi Vegyészeti nélkülözhetetlen** mindeu gyáros, fűszer- és vegyeskereskedő, szatócs, ilatszerez, gyógyszerész, orvos, föld- és szőlőbirtokos, kertész, czukrász, korcsmáros, vendéglős, pálinkamérő, fodrász, asztalos és egyáltalában minden kereskedő, iparos és minden intelligens egyéneknek.

Utmutatásainyomán bárki tekintélyes mellékjövedelemre tehet szert Keresetnélküli egyéneknek könnyű és becsületos munka árán biztos és kényelmes keresetforrást nyújt.

Tanításai nyomán minden háztartásnál óriási megtakarítások érhetőek el. A könyv legújabb kiadása 2 korona 40 fillér, vidékre portómentes beküldéssel 2 korona 75 fillér kedvezményes árért megrendelhető a

„MAGYARSÁG“ kiadóhivatalában Budapest, IV., Vármegye-utca 11-13.

Női ruhát olcsón késziték háznál, **Beniczka Juliska, Kisfaludy-utca 16., I. em. 11. 5112**

Ügyes vasalónő ajánlkozik privát házakhoz jutányos árért. **Juhász Julcsa, Práter-utca 66. III. 83. 7587**

Függönyök felrakását, butorok behuzását, matraczok elkészítését jutányos áron végezek, háznál, valamint vidéken is. Czim a kiadóhivatalban. 7586

Kis Hirdetések félévetnek a kiadóhivatalban IV., Vármegye-utca 11-13.

Állást keresők és **munkaadók,** vevők és eladók, **bérlők** és **bérbeadók**

és **mindazok,** akik a nagy közönség köréből keresik az érdekelt feleket, **hirdessenek**

„MAGYARSÁG“ **„Kis Hirdetések“** rovatában.

A kishirdetésekbe a címet és lakást is be lehet tenni minden külön díjazás nélkül.

!!! Minden szó egyszeri beiktatása 2 fillér, vastagabb betűvel 4 fillérbe kerül!!!

Keresek patak-malmot bérbé vagy esetleg vételre. Hajlandó vagyok gőzmalomban is munkát vállalni. **Trompéter József molnár, Csejte Nyitra m. 7693**

Tisztességes házaspár, egy gyermek szoptatása és tisztántartásért lakást kaphat. Hol? megmondja a kiadóhivatal. 7585

Egy jó varrónő ajánlkozik jutányos áron házakhoz varni. **Luther-utca 1/c., I. em. ajtó 4.**

Keresek megvételre 6-8 lóerejű használt gőzesápló garnitúrát, **Kris Gáspár Vigvár p. Rakovicz. 7588**

Horvátországi Szilvórium-különlegességek! Elismert elsőrendű a **gróf Khuen-Héderváry** bányegyű szilvórium-különlegességem. A monarkhiában kizárólag csak a **HERMANN A.-féle** Horvátországi szilvórium-csarnokban kapható **Budapest, V. kerület, Erzsébet-tér 18. szám.** Főzde: **Varasdon** (Horvátország). Különlegesség: **kompót-szilvák** 5 és 10 kilós zacskókban.

1900. PARISBAN KITÜNTETVE. **Dehmal Károly** zongora gyáros **Budapest, IV., Károly körút 20.** Csakis szolid kóbor. gyártmányok raktára, ugymint zongorák, pianók és harmonikumok. Javítások és hangolások lelkiismeretes és szakszerű kivitelben. Olcsó havibérletekre is.

Hoffmann Károly utód. elvállal **diszes és egyszerű temetések rendezését.** Fa-, érc- és kettős-koporsók, sirkoszorúk és halotti cikkek elismert, legjutányosabb árak mellett. **BUDAPESTEN** { IV. ker., Váci-utca 45. VI. k. Nagy-Mező-u 10. IV. ker., Molnár-utca 35.

10.000 forint tiszta haszonra a legkisebb kockázat mellett **mindenki szert tehet, a ki tagul lép be, egy egész Ausztria-Magyarországon megengedett biztos értékpapírok kihasználására** alakult egyesületbe. Havi részletfizetés 6 frt, félrészájegy 3. Tagsági feltételeket ezen szigoruan szöld intézményről ingyen és bérmentve kőzöl (levelek 15, levelező-lapok 10 krajczár) **AMSTERDAM, Nicolaas Witsenkade 13.** **AMSTERDAM, Commerce & Creditbank igazgatósága.** Keresetnek megbízható képviselők.

Tüzifa árjegyzék.

	4 méter	2 méter
I ^a Bükkhasábfa	17 frt	9 frt
I ^a Tölgyhasábfa	18 frt	9 50
I ^a Cserhasábfa	19 frt	10 frt
I ^a Gyertyánhasáb	20 frt	10 50
Dorongia	16 frt	8 50
Puhafa	14 frt	7 50

Rövidre aprítva, házhoz szállítva, behordva. Megrendelhető személyesen v. levelezőlapon **CILCER BÉLA** tüzfiraktárában **Budapest, V., Visegrádi-utca 60.**

Valódi javított Kapczin-kenőcs Rheuma, CSUZ, Köszvény, **Idéges főfájás, hülés, idegbaj** és mindennemű **osontbántalmak** ellen **kitűnő hatásának bizonyult szer.** Egyszeri bedörzsölés után a legkínosabb fájdalmakat és osontbántalmakat megszünteti. **Kis tégely 1 korona, nagy tégely ára 2 korona.** A pénz előleges beküldése után használati utasítással bérmentve küldi egyedűt a készítő **SZABADY JÁNOS** gyógyszerész **Budapest, VII. ker., Damjanich-utca 2./M.**